

SST

NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

*Till
Regeringen
Socialdepartementet*

BUDGETUNDERLAG FÖR 2015

Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund, SST, överlämnar härmed budgetunderlag för budgetåret 2015 till regeringen. Underlaget innehåller även SST:s förslag till prioriteringar och utveckling.

Utgiftsområde 17 Trossamfund

9.1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

9.2 Stöd till trossamfund

tkr	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
År	2013	2014	2015	2016	2017
Förvaltning 9.1	7.230	7.196	9.288	9.408	9.569
Stöd 9.2	68.920 α	77.662 αα	93.490	93.490	93.490

α dessutom har beslut fattats om projektbidrag vilka ännu ej utbetalats

αα anvisat anslag kommer att reduceras med statens kostnad för kyrkoavgift och blir då ca 2 milj kr lägre

Anslag 9.1: Prognos 2014 redovisas enligt beslut i regleringsbrev. Beräkningar för år 2015 följer intentionerna i detta budgetunderlag och för år 2016 och 2017 har beräkningar gjorts med samma procentuella påslag som i regeringens budgetproposition.

Anslag 9.2: Prognos och beräkningar för åren 2014 – 17 har gjorts i kostnadsläge 2014.

1. SAMMANFATTNING

Anslag 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Summa: 9.288.000 kr

Anslag 9:2 Stöd till trossamfund

Organisationsbidrag	59.500.000 kr
Verksamhetsbidrag	11.940.000 kr
Projektbidrag	22.050.000 kr
Summa:	93.490.000 kr

Nämnden har prioriterat följande fyra anslag som bedöms mest angelägna att höja:

- en uppräknig av förvaltningsanslaget med 2.000.000 kr
- en allmän uppräknig av organisationsbidraget med 10.100.000 kr
- en uppräknig av lokalbidrag med 10.000.000 kr, samt
- en uppräknig av stödet till andlig vård inom sjukvården med 500.000 kr.

2. BAKGRUND

Som underlag till budgetunderlaget och som bakgrund hänvisas till SST:s årsredovisning för 2013, samt uppgifter om antalet betjänade inom trossamfunden 2012 (bilaga).

3. INLEDNING

Trossamfundens roll i och betydelse för samhället har fortsatt att öka under senare år. I budgetpropositionen för 2014 tar regeringen upp trossamfunden som en omistlig del av civilsamhället och visar på det nödvändiga och självklara bidraget som trossamfunden ger till både samhället och enskilda medborgare när det gäller kunskap, förståelse och respekt för andra och stöd i etiska och existentiella frågor. Regeringen tar också upp trossamfundens unika bidrag i integrationsprocesser och stora samhällsinsatser i form av andlig vård inom sjukvården, generationsöverskridande verksamhet, socialt ansvarstagande för utstötta människor med mera.

Under 2000-talet har statsbidraget till SST inte höjts. Med tanke på inflation, löneökningar och allmänna kostnadsökningar har det i realiteten sänkts. År 2012 höjdes statsbidraget glädjande nog med 20% så att det kom till den nivå som det borde ha legat på om en vanlig årlig uppräknig hade skett. År 2013 återkom de 10.000.000 i lokal-

bidrag som riksdagen tillfälligt sänkte lokalbidraget med år 1997. Likaså skedde en ökning med 3.000.000 till den andliga vård inom sjukvården. I år finns två extra satsningar i regeringens budget: 1 miljon till Andlig vård inom sjukvården och 1½ miljon till lokalbidrag.

Fortfarande ligger många uppgifter och utmaningar framför, t ex att:

- trossamfunden tydligare ses som en del av civilsamhället med deras unika bidrag i integrationsprocesser genom att skapa mötesplatser, ge rum för mål- och meningsfrågor i en för många invandrare kaotisk situation, skapa bryggor mellan hemland och ens nya land.
- de trossamfund som i huvudsak betjänar invandrare växer genom bland annat de politiska händelser som äger rum världen över och därför behöver bygga upp eller vidareutveckla en basstruktur av gudstjänst- och församlingslokaler också utanför storstadsområdena, anställa utbildade religiösa funktionärer och bygga upp en fungerande administration.
- efterfrågan är fortsatt stor av trossamfundens närvaro genom den andliga vården inom sjukvården, inte bara för patienter utan också för personal, också när det gäller katolsk, ortodox, muslimsk och buddhistisk närvaro.
- behovet att föra en gemensam dialog, på alla plan och runt om i landet, kring värderings- och värdegrundsfrågor ökar i den berikande mångfald som Sverige mer och mer utgör.
- utmaningen för trossamfunden att bearbeta och motarbeta frågor kring våld, diskriminering och isolationism växer.
- efterfrågan ökar kring samverkan mellan SST, trossamfunden och kommuner/landsting/regioner när det gäller frågor kring både när krisen har inträffat och att arbeta förebyggande kring frågor som rör social hållbarhet.

Detta sammantaget gör att SST återkommer med ett budgetunderlag som särskilt vill lyfta fram behovet av att ytterligare stärka organisationsbidraget, fortsätta utöka lokalbidraget, behovet av att fortsätta satsa på den andliga vården inom sjukvården och stärka SST:s arbete inom krisberedskap och förebyggande arbete.

4. ALLMÄNT

SST:s verksamhet baseras på Lag om stöd till trossamfund, SFS 1999:932 och Förordning om statsbidrag till trossamfund, SFS 1999:974 (med senare ändringar).

Regeringen framhåller i proposition 1998/99:124 "Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret m.m." religionens positiva roll och betydelse: "Trossamfund är generellt sett samhällsnyttiga organisationer som medverkar i den ständigt pågående normbildningsprocessen och denna process är nödvändig för att

upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som vårt samhälle vilar på.” (sid. 60).

I förordningen är 21 trossamfund och samverkansorgan som är berättigade till statsbidrag uppräknade. Samverkansorganet Islamiska samarbetsrådet (IS) representerar numera 6 organisationer och i samverkansorganet Ortodoxa och österländska kyrkors ekumeniska råd (OÖKER) ingår 17 trossamfund.

Inom de bidragsberättigade trossamfunden finns omkring 2.500 församlingar/ föreningar varav ca. 950 fått bidrag.

Totalt 41 trossamfund har fått bidrag under 2013.

För år 2012 redovisade de trossamfund som föregående år var bidragsberättigade 749.865 betjänade personer vilket var en minskning med 7.966 personer jämfört med året innan.

De tre nordiska lutherska kyrkorna har ännu ej redovisat några statistiska uppgifter. Ej heller det Mandeiska sabeiska samfundet i Sverige som under de första åren sedan de blev statsbidragsberättigade uppbär etableringsbidrag.

Verksamheten inom de bidragsberättigade trossamfunden är betydande. Enligt Sverigeräkningen 2000 – en undersökning av antalet gudstjänstbesök en helg kring sekelskiftet – gjordes under helgen drygt 256.000 gudstjänstbesök i församlingar inom de genom SST bidragsberättigade trossamfunden. Detta innebär 48 % av samtliga gudstjänstbesök. Inom Svenska kyrkan gjordes (inkl kyrkliga förrättningar) ca 250.000 gudstjänstbesök. Källa: Det religiösa Sverige, sid. 301, redaktör Margareta Skog (Libris).

Det statliga stödet till trossamfund ska bidra till att skapa förutsättningar att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet (Lagen om stöd till trossamfund, SFS 1999:932, 2 §)

Enligt ovanstående undersökning bedrivs ungefär lika mycket verksamhet inom ”SST-samfunden” som inom Svenska kyrkan.

Statens stöd till Svenska kyrkan utgörs främst av att staten administrerar kyrkoavgiften för Svenska kyrkan utan kostnad för Svenska kyrkan, vilket av Skatteverket värderats till ca 115.000.000 kr. En jämförbar summa för övriga trossamfund är det stöd som förmedlas genom SST, alltså 77.662.000 kr för år 2014.

Enligt SST:s uppfattning bör en utjämning ske så att även ”SST-samfunden” kan påräkna ett stöd i samma storleksordning som Svenska kyrkan.

5. ANSLAG 9:1 NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

5.1 Kansli

SST:s kansli är förlagt till Ekumeniska centret vid Alviks Torg i Bromma. Närheten till de olika organ som sysslar med frågor gemensamma för flera trossamfund ger stimulerande kontakter, bra möjligheter till informationsutbyte och goda förutsättningar för samordning av vissa funktioner. Detta tas upp som något positivt i Departementsskrivelsen Ds 1999:12 om ”Statens stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan”. Totalt finns drygt 14 organisationer i centret med ca 210 arbetsplatser.

I budgetpropositionen 2011/12 tillfördes anslaget till SST (myndigheten) en höjning på 40% vilken var glädjande. Skälet till detta var enligt budgetpropositionen att SST "ska bättre kunna möta de ökande behoven av stöd till trossamfunden, utöver statsbidraget, att vara expert i allmänna religions- och trossamfundsfrågor samt för att möta de ökade kraven på fördelning och uppföljning av statsbidraget".

Sammantaget kommer SST från och med 1 juli 2014 att ha 7 tjänster på 7 personer. Därutöver har SST 1.6 tjänster på 2 personer som är visstidsanställningar för att arbeta med några av de särskilda regeringsuppdrag myndigheten fått att fullgöra under 2014.

5.2 Krisberedskap

Trossamfundens betydelse i krisberedskapen har framhållits i flera sammanhang sedan 1990-talet. Svenska kyrkan har en lång erfarenhet av samverkan med samhället på detta område.

I samband med branden i Göteborg i makedonska föreningens lokaler, tydliggjordes att det fanns stora behov av kontakter in i det mångkulturella Sverige.

I budgetproposition 2007 formulerar regeringen SST:s uppgift på krisberedskapsområdet:

"Vid kriser och katastrofer är behovet omfattande av insatser från trossamfunden, för effektiv samverkan med andra parter behöver samfunden samordna sina insatser."

Från 2008 är uppgiften att handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapssamordning inskrivet i instruktionen för SST.

2009 bildades MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Samtidigt lades KBM, Räddningsverket och Styrelsen för psykologiskt försvar ned. En viktig fråga som SST arbetat med är hur trossamfundens samverkan med MSB ska utformas.

SST:s krisberedskapshandläggare har till huvuduppgift att finna arbetsmodeller för att utveckla och samordna trossamfundens lokala organisation inom krisberedskap i kommuner så att den även omfattar församlingar inom trossamfund knutna till SST. Detta innebär:

- kontakt med samhällets krisberedskapsansvariga företrädesvis i kommun. En uppgift är att sammanföra ansvariga i kommun med trossamfunden
- kontakt med ansvariga för trossamfundens arbete med krisberedskapsfrågor
- kontakt med lokala ekumeniska råd
- kontakt med församlingar knutna till SST
- kontakt med Svenska kyrkans beredskapsansvariga
- kontakt med bl a MSB, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap och Socialstyrelsen
- uppföljning och utvärdering av insatser vid kriser, katastrofer och händelser i kommuner där trossamfund varit eller kunnat vara aktiva.

Inriktningen är att hitta lokala arbetsmodeller och lyfta fram goda exempel.

Det som blivit tydligt i arbetet är att nästan alla olyckor och katastrofer har religiösa

och kulturella dimensioner och att det behövs kompetens på detta område för att rätt tolka och agera i allvarliga händelser. Ett exempel är demonstrationerna efter publicering av karikatyrbilderna på profeten Mohammed.

Händelserna på norska Utöya och i Oslo har aktualiserat frågor att arbeta med som planer för minnesceremonier, beredskapen att hantera en kris där religiösa förtecken förekommer och samarbetsformer för trossamfund, kommuner och myndigheter.

Social oro, förtroendekriser och intressekonflikter är ett viktigt område för preventiv krishantering, när internationella händelser får genomslag som konflikter i Sverige. Trossamfundet kan i detta sammanhang spela en viktig roll.

Det som blivit tydligare under året som har gått är att efterfrågan kring SST:s kompetens och möjligheter att stödja är större än vad vi idag har resurser till inom bland annat följande områden, utöver vad som sagts ovan:

- Tillsammans med enskilda trossamfund utarbeta krisberedskapsplaner, delta i övningar och stödja lokalt mottagande av dessa. Stödja i utvärdering och revidering. Accentuerats särskilt i samband med de ökande brotten mot religiösa lokaler.
- Arbeta med och initiera mångreligiösa råd som tillsammans med kommuner kan arbeta förebyggande kring social hållbarhet. Gäller även regionalt.
- SST efterfrågas mer och mer när det gäller att samverka med andra myndigheter i frågor som rör trossamfundets roll och möjlighet inom krisberedskapsarbetet. SST efterfrågas också mer och mer i uppgiften att vara expertorgan som utbildare och kunskapsförmedlare.
- Utveckla samverkan mellan trossamfundets roll och uppgift inom krisberedskapsarbetet och arbetet med den andliga vården inom sjukvården.

Detta sammantaget gör att krisberedskapsarbetet på SST bör förstärkas med ytterligare en tjänst.

5.3 Andlig vård inom sjukvården

Som nämns under 6.2.2 kommer från och med 1 juli 2014 verksamhetsbidraget till andlig vård inom sjukvården fullt ut att administreras av SST och inte som tidigare till större delen av Sveriges Frikyrkosamråd (FSR). Den tjänst inom FSR som ansvarat för denna verksamhetssamordning har finansierats genom ett verksamhetsbidrag inom statsbidraget till andlig vård inom sjukvården.

Då nu denna tjänst flyttas till SST och dess kansli behöver SST förstärkas med en tjänst för verksamhetssamordning, utbildningsfrågor och stöd för arbetet med den andliga vården inom sjukvården.

5.4 Sammanfattning. Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Sammanfattningsvis förslås anslag 9:1, Nämnden för statligt stöd till trossamfund uppgå till **9.288.000 kr.**

6. ANSLAG 9:2 STÖD TILL TROSSAMFUND

Bidrag till trossamfund kan utgå i form av *Organisationsbidrag*, *Verksamhetsbidrag* och *Projektbidrag*.

Organisationsbidrag kan beviljas trossamfund och lokala församlingar för att de skall kunna bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet. Centralt i verksamheten är gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Den större delen av statsbidraget skall utgöras av organisationsbidrag.

Verksamhetsbidrag beviljas för sådana verksamheter som trossamfunden bedriver och som staten har ett särskilt intresse av att stödja. De två områden som nämns i förordningen om statsbidrag till trossamfund är viss teologisk utbildning och andlig vård inom sjukvården.

Projektbidrag kan beviljas som lokalbidrag, etableringsbidrag och särskilt utbildningsbidrag.

Det totala anslaget till SST för stöd till trossamfund har från år 2010 till 2014 uppgått till:

År	2010	2011	2012	2013	2014
Belopp (tusen kr)	50.232	50.232	60.232	75.232	77.662

6.1.1 Organisationsbidrag

För trossamfunden och deras församlingar är det av vikt att kunna påräkna ett grundläggande stöd för finansiering av löpande kostnader vilket organisationsbidraget möjliggör. Fördelningsprinciperna för bidraget har utformats så att bidraget skall medverka till att ge en långsiktighet och stabilitet i församlingarnas verksamhet.

Under de senaste åren har ett nytt mönster framträtt bland trossamfunden. Även om medlemsantalet i stort sett är stabilt grundar många samfund, främst i Sverige nyetablerade, som finns i storstadsområdena nya församlingar ute i landet samtidigt som de lite äldre svenska samfunden står inför nya utmaningar när det gäller strukturer och samverkan. Båda dessa tendenser kräver en långsiktighet i det nya man bygger upp för att möta människors behov och finnas på platser dit människor mer eller mindre frivilligt flyttar. Därtill har flera samfund nu efter flera år i Sverige nått en sådan stabilitet och livskraft att de blivit statsbidragsberättigade genom regeringsbeslut eller genom medlemskap i någon av samverkansorganisationerna som nämns i förordningen.

Bidragsutvecklingen för organisationsbidraget har varit följande:

År	Fördelat till trossamfund och församlingar som organisationsbidrag*	Antal betjänade	Bidrag per betjänad
2006 *	40.500.000	770.631	52:55
2007**	40.650.000	742 919	54:72
2008 *	40.650.000	754 268	53:89
2009 *	40.650.000	753 952	53:99
2010 *	40.650.000	761 538	53:38
2011*	40.650.000	754.525	53:87
2012	49.340.000	749.271	65:18
2013	49.357.000	757.831	65:12
2014	49.407.000	749.865	66.07

* 500.000 kr har också årligen utbetalats till de nordiska kyrkorna.

** 500.000 kr har också utbetalats till de nordiska kyrkorna samt 30.000 kr under andra halvåret 2007 till Eritreanska ortodoxa kyrkan.

Vissa trossamfund har hjälp av staten med uppbörd av kyrkoavgifter. Kostnaden för detta har reducerat statsbidragen. För att få en bättre jämförelse mellan åren har kostnadsreducering inte skett i ovanstående tabell.

SST anser att det är av största vikt att organisationsbidraget kan fortsätta att utvecklas positivt. Utöver de nya mönster och behov som nämnts ovan är det organisationsbidraget som ger trossamfunden den största möjligheten att långsiktigt planera och prioritera sin verksamhet. Statsbidraget per betjänad ligger i år på cirka 66 kr. För att möta framtida behov och de utmaningar som bl a nämns i budgetpropositionen för 2013 behöver organisationsbidraget höjas med 20%.

6.1.2 Sammanfattning Organisationsbidrag

SST bedömer att det totala behovet av medel för organisationsbidrag är 59.500.000 kr.

6.2 Verksamhetsbidrag

6.2.1 Bidrag till teologisk utbildning vid angivna högskolor/seminarier

Verksamhetsbidrag får beviljas för teologisk utbildning vid de i förordningen uppräknade teologiska högskolorna/seminarierna.

Den utbildning vid de teologiska högskolorna som finansieras genom andra former av statligt stöd har ej legat till grund för bidraget från SST.

Metodistkyrkans Nordiska Teologiska Seminarium har från och med mitten av 2008

sin verksamhet inom ramen för Teologiska Högskolan, Stockholm. Den statsbidragsberättigade verksamheten på seminariet har därför upphört.

För 2013 har nämnden fördelat 1.440.000 kr till de teologiska högskolorna/seminarierna.

Statsbidraget till de teologiska seminarierna är uppdelat i en fast och en rörlig del. Den rörliga delen beräknas med utgångspunkt från antalet helårsstudenter. Antalet redovisade studenter på kurser som stöds av SST är läsåret 2012/13 totalt 62 (året dessförinnan 99).

Bidraget uppgår i genomsnitt till 23.375 kr per student och år.

Av prioriteringsskäl bedömer SST att bidragsnivån i nuläget ej bör förändras och beräknar ett oförändrat bidrag på 1.440.000 kr för år 2015.

6.2.2 Bidrag till andlig vård inom sjukvården

Verksamhetsbidraget till andlig vård inom sjukvården, traditionellt kallad den ekumeniska sjukhuskyrkan, går till den del av den som relaterar till de bidragsberättigade trossamfunden och har fram till och med halvårsskiftet 2014 administrerats av Sveriges Frikyrkosamråd (FSR). Från den 1 juli 2014 kommer verksamhetsbidraget för andlig vård inom sjukvården fullt ut att administreras av SST. Förutom bidrag till tjänster, utgår även bidrag för utbildning av personal och fram till och med den 30 juni även viss samordning via FSR. En del av verksamhetsbidraget riktar sig till muslimska koordinatörer för andlig vård i sjukvården och från 2013 också buddhistiska koordinatörer. FSR har under åren haft i uppdrag att bistå andra trossamfund än de som är medlemmar i FSR och även andra trossamfund än de kristna i beredningen som syftar till att inrätta tjänster inom den andliga vården i sjukvården.

Bidrag utgår för lokala sjukhuspastorer, präster, diakoner, ordenssystrar, imamer, muslimska och buddhistiska koordinatörer. I genomsnitt täcker bidraget idag cirka 30 % av kostnaden för en medarbetare. Resterande del av kostnaden bärs upp av de lokala församlingarna. Det är mycket betungande för församlingarna att bära den ökade egeninsatsen, varför flera tjänster har omvandlats från heltidstjänster till deltidstjänster. Från 2004 fram till idag har drygt 30% av tjänsterna minskats med 20 - 50%. Bidragsökningen 2012, 2013 och 2014 har framför allt inneburit att stabilitet skapats för den nivå tjänsterna dragits ner till. Undantag är tjänsterna på några av de stora universitetssjukhusen där sysselsättningsgraden åter kunnat höjas något genom de senare årens bidragsökning. Men det bör ändå tydliggöras att minskningen från heltidstjänster till deltidstjänster på många håll bland annat drabbat beredskapen under kvällar och helger, något som är en viktig del av verksamheten. Noterbart är att på i stort sett alla sjukhus i Sverige är det endast personal inom den andliga vården inom sjukvården, av dem som arbetar med psykosocialt stöd på sjukhusen, som har beredskap under kvällar och helger vilket innebär många inkallelser till stöd för patienter, anhöriga och personal. Går man tillbaka till 1990-talet så täckte statsbidraget kring 50% av kostnaden. Den stora egeninsatsen är också ett hinder för flera av invandrarsamfunden, trots att bidragsnivån ofta är högre i det initiala skedet av en tjänst.

I budgetpropositionen för 2014 gavs en särskild höjning av bidraget till den andliga vården inom sjukvården med 1.000.000 kr, gällande också för åren 2015 och 2016. Höjningen var till för att i huvudsak bredda de olika trosinriktningarnas närvaro inom andlig vård inom sjukvården och det bör noteras att det ökade bidraget framför allt

intecknats i nya tjänster. Det höjda bidraget har också använts till att säkra de sedan länge befintliga tjänsternas sysselsättningsgarder. **Om denna särskilda höjning inte på sikt blir en del av det ordinarie statsbidraget så kommer det betyda att tjänster riskerar att dras ner eller dras in.**

Sedan den första muslimska sjukhusimamtjänsten etablerades år 2006 i Skövde har den muslimska delen av den andliga vården haft en positiv utveckling. Vid halvårsskiftet 2008 tillsattes tre koordinatörstjänster om vardera 25 % i Stockholm, Göteborg och Örebro. Det främsta ansvaret för koordinatörerna är att vara kontaktlänkar till sjukhusen och samordna imamer från olika församlingar som kan kallas in vid behov. Ytterligare en koordinatörstjänst inrättades i Jönköping år 2012. Under år 2013 etablerades fyra nya koordinatörstjänster: En i Malmö, en till i Göteborg, en till i Stockholm och en i Uppsala. År 2014 planeras ytterligare tre tjänster. Ännu en tjänst i Skåne, en i Linköping och en i Umeå.

Den Ortodoxa Samarbetskommittén i Göteborg tog initiativ till den första ortodoxa sjukhusprästtjänsten i Göteborg år 2007. Tjänsten är gemensam för de ortodoxa och österländska kyrkorna. Vid halvårsskiftet 2011 tillsattes ytterligare en deltids ortodox (Syrisk ortodox) sjukhuspräst i Linköping. Från och med år 2013 finns ytterligare två ortodoxa sjukhusprästtjänster (deltid): en i Stockholm (Syrisk ortodox) och en i Malmö (Rumänsk ortodox). För 2014 planeras ännu en tjänst i Stockholm och en i Örebro eller Västerås.

Helt nytt från och med 1 januari 2013 är att det har inrättats två buddhistiska koordinatörstjänster. En för Svealand och Norrland och en i Götaland. Från år 2014 är dessa på 30 % av heltid.

Hos de ortodoxa trossamfunden, katolska kyrkan, muslimska trossamfunden och de buddhistiska trossamfunden är arbetet inom andlig vård inom sjukvården fortfarande i ett uppbyggnadsskede. Fler tjänster behövs både i storstadsregionerna som ute i landet vid t ex universitets- och regionsjukhus.

Med breddningen av olika trossamfundets deltagande i andlig vård inom sjukvården växer behovet av utbildning av dessa medarbetare. Detta är något som också landstingen efterfrågar då de menar, med rätta, att det är en viktig del av kvalitetssäkringen för denna verksamhet. Detta betyder att mer medel behöver avsättas kommande år för olika utbildningsinsatser.

Noterbart är att personal inom sjukvården i allt högre grad efterfrågar tjänster från företrädare för den andliga vården i sjukvården, bland annat gäller det handlednings- och avlastningssamtal för personalgrupper, utbildningstillfällen för personalgrupper samt enskilda samtal. Personalen från den andliga vården i sjukvården ingår som regel också i sjukhusens PKL-team, liksom i sjukhusens etiska råd.

För 2014 har nämnden fördelat 10 000 000 kr som bidrag till andlig vård inom sjukvården.

En uppräknings av bidraget är angeläget. Dels är det som ovan nämnt angeläget att den föreslagna extra satsningen på 1 miljon för 2015 blir av och helst blir en del av det ordinarie statsbidraget och utöver det ökade medel för att möta lönehöjningar enligt avtalen och satsningar på utbildning. För år 2015 föreslås en uppräknings, utöver extrasatsningen på 1 miljon, på 500.000 kr

6.2.3 Sammanfattning Verksamhetsbidrag

Bidrag till teologisk utbildning 1.440.000 kr

Bidrag för andlig vård inom sjukvården 10.500.000 kr

Totalt bedömer SST bidragsbehovet för verksamhetsbidrag till 11.940.000 kr.

6.3 Projektbidrag

6.3.1 Lokalbidrag

Lokalbidrag får enligt förordningen beviljas för att skaffa lokaler genom nybyggnad eller köp, bygga om eller rusta upp församlingens lokaler och anpassa församlingens lokaler till personer med funktionsnedsättning.

Anslaget för lokalbidrag beskars kraftigt 1997 till storleksordningen 2.500.000. Riksdagen framhöll då att det var en tillfällig sänkning av bidraget. SST beslutade i den situationen att endast utlysa bidrag till anpassning av gudstjänstlokaler till personer med funktionsnedsättning. I budgetpropositionen för 2013 återinförs ett lokalbidrag på 1997 års nivå, alltså en höjning med 10.000.000 kr. I år 2014 budgetproposition finns en extra satsning på lokalbidrag med 1.5 miljoner vilket gör den sammanlagda summan för 2014 blir 13.5 miljoner att fördela. Vid ansökningstidens utgång 2013 hade 111 ansökningar om bidrag inkommit. Under året har 60 bidrag beviljats varav 23 med ansökan under 2012. 41 ansökningar har överförts till 2014. Vid ansökningstidens slut, sista januari, 2014 hade ytterligare 56 ansökningar inkommit. I drygt hälften av dessa ansökningar ingick bidrag för anpassning av lokaler till personer med funktionsnedsättning. Antalet ansökningar från trossamfund som betjänar personer med utländsk härkomst var omkring 27%.

Kyrkobyggnadens betydelse har belysts i flera utredningar under 1990-talet. I 1993 års samlingslokalutrednings betänkande, **Mycket Under Samma Tak**, SOU 1994:32 som speciellt behandlar bidragen från SST, framhålls att behovet av gudstjänstlokaler är grundläggande för trossamfundet. I utredningen som till stor del fortfarande är aktuell betonas invandrarsamfundens behov av gudstjänstlokaler vid etablering på nya orter och vid konsolidering av församlingar, anpassning av gudstjänstlokaler till personer med funktionsnedsättning, samt frikyrkornas behov av att underhålla sina gudstjänstlokaler.

2003 överlämnades utredningen **Allmänna samlingslokaler** – demokrati, kultur, utveckling, SOU 2003:118 till regeringen. SST har därefter yttrat sig över utredningen och framhåller då bl.a. behovet av olika typer av samlingslokaler och statligt stöd till lokaler. Särskilt framhålls att stödet till trossamfundens lokaler bör utvecklas.

Fr.o.m. 2002 återinfördes ett statsbidrag till Svenska kyrkan för underhåll av kulturhistoriskt värdefull egendom. Bidrag har tidigare lämnats ur den då statliga Kyrkofonden. För 2014 är bidraget 460.000.000 kr. Lokalbidragen till trossamfund har vidare ofta jämförts med bidragen till Allmänna samlingslokaler. Detta bidrag har under de senaste åren varit i storleksordningen 25.000.000 kr.

Ytterligare en bidragsgivare för lokaler är Allmänna arvsfonden. Under 2008 gjordes en utvärdering av Arvsfondens stöd till lokaler 1994 – 2006, "Rum för idealism", (Arvsfonden november 2008). Stödet för lokaler var i början av perioden om-

fattande men minskade sedan drastiskt för att i slutet av perioden öka igen. Se sid. 3, 34 – 35.

I budgetpropositionen för 2014 skriver regeringen: "Social oro, förtroendekriser och intressekonflikter kan komma att bli viktiga områden för preventiv krishantering när internationella händelser får genomslag som konflikter i Sverige. Trossamfunden har i detta sammanhang en viktig roll att fylla. Trossamfund som i huvudsak betjänar personer med utländsk härkomst växer och därför behövs en väl fungerande basstruktur. Att kunna samlas i en lokal som är ändamålsenlig för den verksamhet som bedrivs är centralt för att samfunden ska kunna fungera i samhället, inte bara för samfundets egen existens utan även för samhällets möjlighet att kunna kommunicera och ha kontakt. För många är lokalerna en viktig samlingsplats som gör det möjligt att synas och vara en del av samhället."

Den 16 juni 2011 presenterade regeringen "En strategi för genomförandet av funktionshinderpolitiken 2011 – 2016". Där framhålls att regeringen bland annat ska inrikta insatser på att "samhället skall utformas så att personer med funktionsnedsättning i ökad utsträckning ges förutsättningar att leva självständigt och göra egna val" (sid 38) och "för att de insatser som syftar till att ge människor med funktionsnedsättning stöd ska leda till full delaktighet i samhället måste arbetet präglas av att förbättra den fysiska tillgängligheten för människor" (sid 38). Denna inriktning och vilja som regeringen presenterar i strategin bör rimligen innebära en förstärkning av bidraget för anpassning av gudstjänstlokaler till personer med funktionsnedsättning.

Behovet av bidrag för anpassning av lokaler till personer med funktionsnedsättning kvarstår vilket också motiverar en höjning av anslaget.

Baserat på det stora antal ansökningar som kommit in, vilket redovisats ovan, och de förfrågningar och samtal som SST fått från församlingar som planerar att under de närmaste åren bygga eller köpa lokaler är en ökning av lokalbidraget på ytterligare 10.000.000 kr en rimlig nivå.

Då byggprojekten till största delen är skattepliktiga torde anslaget inte utgöra någon reell kostnad för staten. Arbetsgivaravgifter och moms på byggprojekten är inkomstkällor för staten vilka överstiger nivån på bidraget.

6.3.2 Etableringsbidrag

Projektbidrag för etablering kan lämnas till ett trossamfund eller en församling som huvudsakligen betjänar till landet invandrade trosbekännare.

Flera av de nyetablerade trossamfunden, speciellt de muslimska, har under de senaste åren etablerat verksamhet på nya platser i landet. Nyetableringen fortsätter och etableringsbidraget ger församlingarna ekonomiska möjligheter för fortsatt etablering. Även andra trossamfund, framförallt kristna har haft invandring från framför allt Irak och Egypten vilket ställer krav på etablering av ny verksamhet på nya orter. Därtill kommer det senaste samfundet som blivit statsbidragsberättigat, Mandeiska Sabeiska samfundet i Sverige, och deras stora behov när det gäller att etablera sig över landet utifrån deras specifika behov.

För år 2014 har 1.610.000 kr beviljats eller reserverats för ändamålet. SST bedömer bidraget som angeläget och föreslår att 1.800.000 kr beräknas för år 2015.

6.3.3. Bidrag för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige

Projektbidrag får lämnas för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige. Frågan om utbildning av funktionärer är aktuell inom de nyetablerade trossamfunden. Flertalet av dessa samfunds religiösa ledare kommer från annat land än Sverige och har oftast inte en svensk utbildning. Behovet av att utbilda ledare som vuxit upp i Sverige har framhållits av flera av dessa samfund. Rekryteringssvårigheter föreligger dock varför bidragsbehovet inte blir särskilt stort.

För år 2015 har SST beräknat behovet till 100.000 kr.

Den utbildning av kassörer inom de muslimska församlingarna som bedrivits de senaste åren har uppfattats som mycket positiv. En fortsättning och ev. utvidgning till närliggande områden är önskvärd. Det finns även behov av nya former för dialog, eventuellt i kombination med utbildning/fortbildning. Kostnaden kan uppskattas till 150.000 kr.

Sammantaget beräknas behovet av medel för utbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner till 250.000 kr.

6.3.4 Sammanfattning, Projektbidrag

Behovet av lokalbidrag bedöms till 20.000.000 kr.

Behovet av etableringsbidrag bedöms till 1.800.000 kr.

Bidragsbehovet för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige beräknas till 250.000 kr.

Totalt bedömer SST bidragsbehovet för projektbidrag till 22.050.000 kr.

7. REDOVISNING AV ANSLAG

Anslag 9:1

SST redovisar ett underskott på anslaget med 39.000 kr vilket torde betraktas som marginellt och ryms inom anslagskrediten som för år 2013 var 209.000 kr.

Anslag 9:2

Inom ramen för de medel som ställts till SST:s förfogande beslutar SST om tilldelning av projektbidrag. Utbetalning av beviljade bidrag sker efter rekvisition. Som underlag för rekvisitionen skall bidragsmottagaren redovisa sina faktiska kostnader. Beviljat bidrag är preliminärt till dess att bidragsmottagaren gjort slutredovisning som godkänts. Systemet får emellertid som effekt att det vid budgetårets slut finns ett antal beviljade, icke rekvirerade och utbetalade, bidrag. Rutinen överensstämmer väl med statens intentioner med bidragsgivningen och ger **god säkerhet** för att bidragen endast utbetalas för projekt som genomförs. Rutinen har funnits sedan 1970-talet och det är SST:s uppfattning att detta är **en mycket ändamålsenlig utbetalningsrutin med en inbyggd kontrollfunktion**. SST har med tillfredsställelse noterat att i 2014 års regleringsbrev anges att för anslag 9:2 får allt

sparas ("anslagsbehållning som disponeras 2014") Det är SST:s förhoppning att detta arbetssätt nu får fortsätta att gälla framgent.

Stockholm den 18 februari 2014

NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

Åke Göransson
Generalsekreterare

Statistik 2012

Antal bidragsgrundande personer (betjänade) i trossamfund
relaterade till SST 31 december 2012

Samfund	Bidragsgrundande personer*		Skillnad
	2012	2011	2011-12
Anglikanska kyrkan	3 516	3 516	0
ELM - Bibeltrogna Vänner	2 916	2 840	+76
Estniska evangelisk lutherskakyrkan	4 719	4 719	0
Lettiska evangelisk-lutherskakyrkan	1 916	1 916	0
Evangeliska Fosterlandsstiftelsen	43 188	44 486	-1 298
Frälsningsarmén	14 022	14 187	-165
Islamiska sammarbetsrådet	110 000	110 000	0
Judiska församlingarna	8 442	8 462	-20
Equmeniakyrkan	134 391	141 521	-7 130
Evangeliska Frikyrkan	48 524	48 461	+63
Ortodoxa och österländska kyrkor			
- Armeniska apostoliska kyrkan	2 375	2 375	0
- Bulgariska ortodoxa kyrkan	800	800	0
- Eritreanska ortodoxa kyrkan	2 666	2 666	0
- Etiopiska ortodoxa kyrkan	2 870	2 870	0
- Finska ortodoxa kyrkan	1 500	1 500	0
- Grekisk ortodoxa kyrkan	17 500	17 500	0
- Koptiska ortodoxa kyrkan	2 915	2 915	0
- Makedoniska ortodoxa kyrkan	6 000	6 000	0
- Rumänska ortodoxa kyrkan	6 100	6 100	0
- Ryska ortodoxa kyrka	1 500	1 500	0
- Serbiska ortodoxa kyrkan	27 855	27 855	0
- Svenska ortodoxa prostieriet	2 174	2 174	0
- Syrisk ortodoxa ärkestiftet	26 094	26 094	0
- Syrisk ortodoxa patriarkatets ställföreträdarskap	24 302	24 302	0
- Österns assyriska kyrka	6 112	6 112	0
Pingströrelsen	108 842	111 120	-2 278
Romersk-katolska kyrkan	103 804	100 522	+3 282
Sjundedags Adventistsamfundet	3 532	3 712	-180
Svenska Alliansmissionen	21 059	21 375	-316
Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd	4 812	4 812	0
Ungerska Protestantiska kyrkan	5 419	5 419	0
Totalt	749 865	757 831	-7 966

* Bidragsgrundande person (Betjänad): Medlem eller registrerad deltagare i verksamhet som organiseras av trossamfund eller församling.

Fr.o.m. 2000 är Danska, Norska och Isländska kyrkorna i Sverige bidrags-berättigade genom SST. Dessa kyrkor är i stor utsträckning "sjömanskyrkor". Några statistiska uppgifter från dessa kyrkor redovisas tills vidare inte.

Equmeniakyrkan är den kyrka som Metodistkyrkan, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan tillsammans bidade 2012, först under arbetsnamnet Trossamfundet Gemensam Framtid.

Från och med 2013 är Mandeiska Sabeiska samfundet bidragsberättigat. Statistik från samfundet redovisa ännu inte.

Statistikuppgifterna från samfunden har mycket olika karaktär. Bakom flertalet av uppgifterna ligger en noggrann redovisning från samfunden. En del uppgifter är dock mer osäkra och har bearbetats av SST:s Analysgrupp.